

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-15>

УДК 336.713

ESG-БАНКІВНИЦТВО В УКРАЇНІ ТА СВІТІ: ВИКЛИКИ ТА НОВІТНІ ТРЕНДИ

ESG-BANKING IN UKRAINE AND THE WORLD: CHALLENGES AND LATEST TRENDS

Бондаренко Лідія Петрівнакандидат економічних наук, доцент,
Національний університет «Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3313-3569>**Bondarenko Lidiia**

Lviv Polytechnic National University

Стаття присвячена впровадженню ESG у банківському секторі України, його значущості для фінансової стійкості та конкурентоспроможності. Досліджено роль НБУ у регулюванні сталого фінансування, оцінено актуальний стан ESG-ініціатив українських банків та їхню відповідність глобальним практикам. Проаналізовано Топ-10 трендів банківського сектору на 2025 рік, де ESG-стратегія посідає 9-те місце. Вивчено рейтинги Топ-15 банків за рівнем ESG та Топ-15 країн за "зеленими" ініціативами центральних банків, а також досліджено рівень готовності економічних секторів до ESG-стандартів. Стаття висвітлює сучасні виклики та перспективи ESG-банкінгу, аналізує вплив стейкхолдерів на його впровадження, оцінює вигоди від застосування сталих фінансових практик і визначає ключові напрями розвитку банківського сектору України у контексті глобальних змін.

Ключові слова: ESG-банківництво, ризики, фінансовий сектор, стійкий банківський розвиток, стратегія, «зелений банкінг».

The article is devoted to the analysis of ESG implementation in the banking sector. At the beginning, the significance of integrating ESG standards into Ukrainian banks activities, their impact on banks' financial stability and competitiveness, as well as the prospects for adaptation to international regulatory requirements are studied. Additionally, the current state of ESG-banking regulation in Ukraine and the role of the National Bank of Ukraine as well as other financial institutions in shaping sustainable development policy are assessed. Also, the ESG activities of Ukrainian banks are considered and a comparative analysis is conducted with the practices of leading global financial institutions. The Top 10 trends in the banking sector for 2025 are presented, where the ESG strategy takes ninth place, which emphasizes its growing role in the financial system. The roadmap for sustainable finance from the European Supervisory Authority is also provided. Furthermore, the rating of the Top 15 most capitalized banks by the level of ESG implementation in 2024 and the Top 15 countries by "green" initiatives of central banks are analyzed. Thus, special attention is paid to the study of the level of readiness of various sectors of the economy to implement ESG reporting, in particular, the Top 5 industries that demonstrate the highest level of adaptation to new standards are analyzed. Moreover, the impact of stakeholders on the implementation of ESG among financial market participants is studied and the benefits of applying sustainable financial practices are assessed, including increased trust in banks, improved operational efficiency, risk reduction and increased brand reputation. As a whole, based on the analysis, the main directions of ESG banks activities for the future are identified. In particular, special attention is paid to the development of "green" financing, increasing the transparency of ESG reporting, the implementation of socially responsible initiatives and adaptation to international corporate governance standards. To sum up, the article highlights the current challenges and prospects of ESG-banking, outlines key trends and contributes to the formation of strategies for the sustainable development of the banking sector of Ukraine in the context of global financial changes.

Keywords: ESG banking, risks, financial sector, sustainable banking, strategy, "green banking".

Постановка проблеми. Запровадження ESG-принципів у банківську діяльність є не просто глобальним трендом, а стратегічною

необхідністю для фінансових установ, особливо в Україні. У сучасному світі банки відіграють ключову роль у сприянні сталому роз-

виту, забезпечуючи фінансування екологічно та соціально відповідальних проектів, мінімізуючи власний вплив на довкілля та підвищуючи стандарти корпоративного управління.

Для міжнародних фінансових установ ESG є конкурентною перевагою, що дозволяє залучати відповідальних інвесторів, знижувати ризики та адаптуватися до нових регуляторних вимог. Банки, що активно впроваджують ESG-стратегії, отримують доступ до вигідніших умов фінансування, зменшують вразливість до екологічних та соціальних ризиків і підвищують рівень довіри з боку клієнтів та партнерів. Вони не лише виконують нормативні вимоги, а й створюють нові бізнес-моделі, засновані на принципах сталого розвитку.

В Україні важливість ESG у банківській сфері набуває особливого значення. Економічні виклики, спричинені війною, екологічні загрози та необхідність відбудови країни після кризи вимагають нових фінансових рішень. Українські банки можуть стати рушієм відновлення, спрямовуючи капітал у стійкі галузі, підтримуючи відновлювану енергетику, інфраструктурні проекти та соціальні ініціативи. Крім того, впровадження ESG допоможе інтегрувати банківський сектор України у європейський фінансовий простір, що є критично важливим у контексті майбутнього вступу до ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідження проблематики ESG в Україні значно популяризувалося в останні роки і про це свідчать нові наукові публікації за даною темою. Наприклад, Кирилюк Р.Р., Мороз Н.В. вивчають інструменти ESG у банківській сфері та ризики їх впровадження, методи інтеграції ESG у стратегії банків та вигоди від таких кроків [4]. Питаннями ESG-ризиків у банківській діяльності займаються Бортніков Г., Любич О., Вовченко О.С. та Омеленчук В., Шульга Н. [1; 2; 5]. Науковці Дзюблюк О., Луців Б., Луців П., Чайковський Є., Чайковський Я. зосереджують увагу на розвитку «зеленого банкінгу» в Україні [3].

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Проте тематиці реального стану та тенденцій ESG-активностей присвячено не так багато праць, а оскільки цей напрямок є надзвичайно динамічним, то дослідження дійсного стану ESG у банківському секторі України та домінуючих тенденцій на світовому банківському ринку є питанням важливим та на часі.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Основним завданням статті є

дослідження ролі та стану ESG-активностей у банківському секторі України та на міжнародному рівні.

Виклад основного матеріалу дослідження. За даними Національного Банку України, вітчизняні банки тільки розпочинають переймати у своїй роботі ESG-стандарти. Проте у цій сфері банківський сектор України вже показує певні результати і досить швидко адаптацію до нових вимог, які перед вітчизняним фінансовим сектором ставить ESG-ідеологія.

Прикладами переходу українських банків на ESG-стандарти, може слугувати АТ «ОТП Банк», який ще в 2021 році на рівні всієї банківської групи створив ESG Risk Management Framework. А ось у АТ «Банк Львів» досить успішно функціонує «Sustainability & Charity» відділ. АТ «Укргазбанк» уже довгий час запроваджує практики відповідального фінансування у своїй роботі. Так, у 2023 році АТ «Укргазбанк» виділив 550 млн. грн. на проекти сталого розвитку, а загальна кількість профінансованих банком «зелених проектів» перевищує 1,5 тисячі. Активну ESG позицію показує також АТ «ПУМБ», який у 2023 році переміг на конкурсі «Партнерство заради сталого розвитку» від ООН. Перейняли ESG-практики також АТ «Райффайзен Банк», АТ «Укрсиббанк» та АТ «Ощадбанк» [6].

На жаль, в Україні відсутня власна методологія для рейтингування компаній, в тому числі у фінансовій сфері. Створений «індекс ESG-прозорості компанії України» має дані ще за 2020 рік і з того часу так і не оновлювався.

Незалежна асоціація банків України (НАБУ) створила підкомітет по питаннях ESG-банкінгу. У цьому напрямку НАБУ активно співпрацює з Світовим Банком та міжнародними інвестиційними фондами. Основним завданням підкомітету є розроблення та імплементація провідних ESG-активностей у вітчизняну банківську сферу, які б допомогли гармонізувати український ринок з вимогами та очікуваннями європейських та світових партнерів [7].

Окрім цього НБУ планує запровадити стрес-тестування банків щодо ESG-ризиків, в першу чергу екологічної складової. Зокрема, йдеться про мотивацію вітчизняних банків відмовлятися або значно підвищувати вартість на кредитування проектів, що не будуть відповідати ESG-стандартам.

З позитивних та важливих кроків у сфері державної підтримки та регулювання ESG в

Україні є прийнята НБУ у 2024 році «Політика розвитку сталого фінансування», яка закладає основи комплексного підходу до ESG, вибудовує матрицю ESG-ризиків та визначає заходи самого НБУ для сприяння сталого розвитку в Україні [8].

Згідно опитування, яке провів НБУ станом на 2024 рік, 33 з найбільших українських банків відзначили про існування впливу кліматичних ризиків на свою діяльність (рис. 1). В той же час, лише третина з опитаних банків реально почали здійснювати управління цими ризиками в межах своєї ризик-стратегії і більшість банків, які все ж це здійснюють – це банки іноземні, які слідує за стратегічними напрямками своїх материнських компаній. Найменш враховують ESG-ризиків у своїй діяльності, на жаль, державні банки.

Нарощування темпів ESG-активностей у світовому банківському секторі підтверджується, наприклад, даними щодо «зелених облігацій». У 2014 році сукупна вартість «зелених облігацій» складала \$ 37 млрд., а вже до кінця 2022 року зросла до \$ 487 млрд. А сукупне фінансування ESG-проектів перетнуло межу в \$ 4 трильйони в 2023 році [9].

У 2022 році вартість світового ринку вуглецевих кредитів становила приблизно \$ 978. А зараз очікується, що цей ринок досягне \$ 2,68 трильйона до кінця 2028 року. Це відбу-

вається, великою мірою, через постійний тиск національних регуляторів та інвесторів на корпоративний сектор [10].

Дані засвідчують, що банки з хорошими показниками щодо ESG перевершують банки з поганими показниками більш ніж на 2%. Інші дослідження підтверджують, що 76% клієнтів готові відмовитися від співпраці з компанією, якщо та порушує екологічні, соціальні чи етичні стандарти. В той же час майже 60% фінансових установ визначають ESG-стандарти як одні з пріоритетних в своїх стратегічних планах. А згідно з дослідженнями, проведеними компанією PwC на базі даних Бразилії, Німеччини, Індії, Великої Британії та США – 80% споживачів, 83% працівників і 92% керівників компаній вважають, що компанії, які дотримуються політики ESG, переживуть конкурентів, які цього не роблять [11].

Зростання усвідомлення банками важливості ESG-активностей підтверджується також нещодавнім дослідженням, проведеним Capgemini research Institute (рис. 2). Згідно з цим дослідженням, розроблення і впровадження ESG продуктивних стратегій зайняло дев'яте місце в рейтингу найважливіших трендів світового банківництва на 2025 рік.

Звичайно, на перших позиціях значущості у банків залишається покращення клієнт-

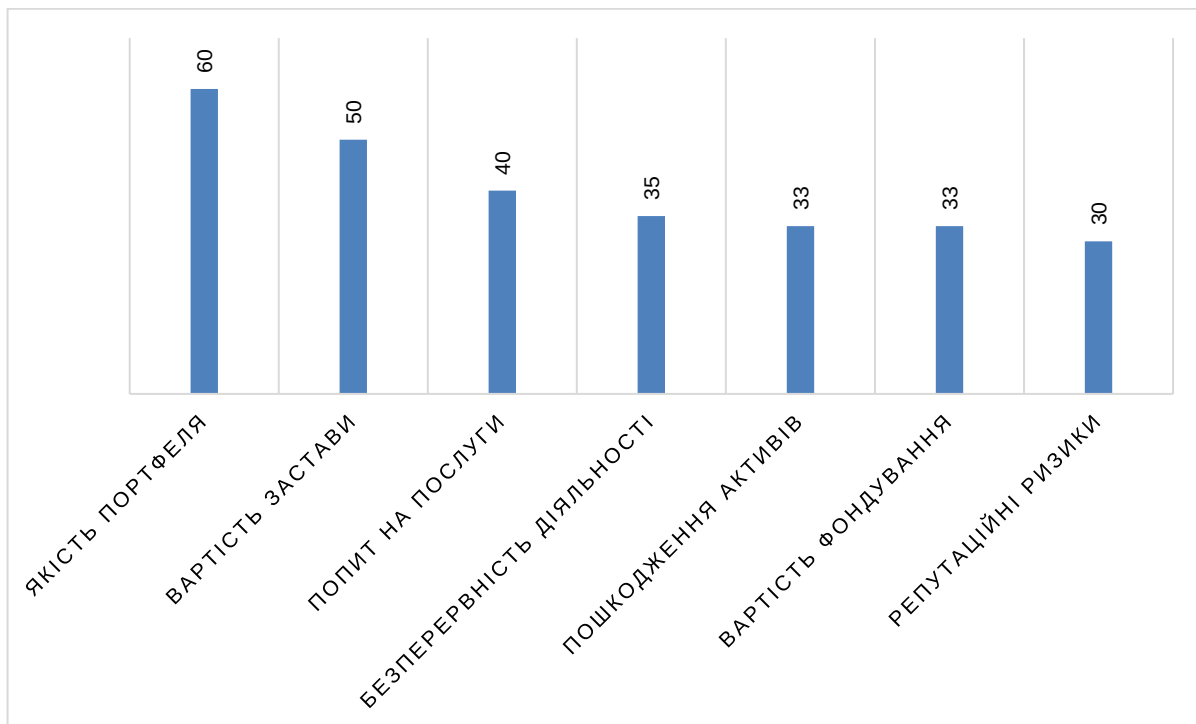

Рис. 1. Вплив кліматичних ризиків на діяльність банків України станом на 2024 рік (%)

Джерело: сформовано автором на основі даних [8]

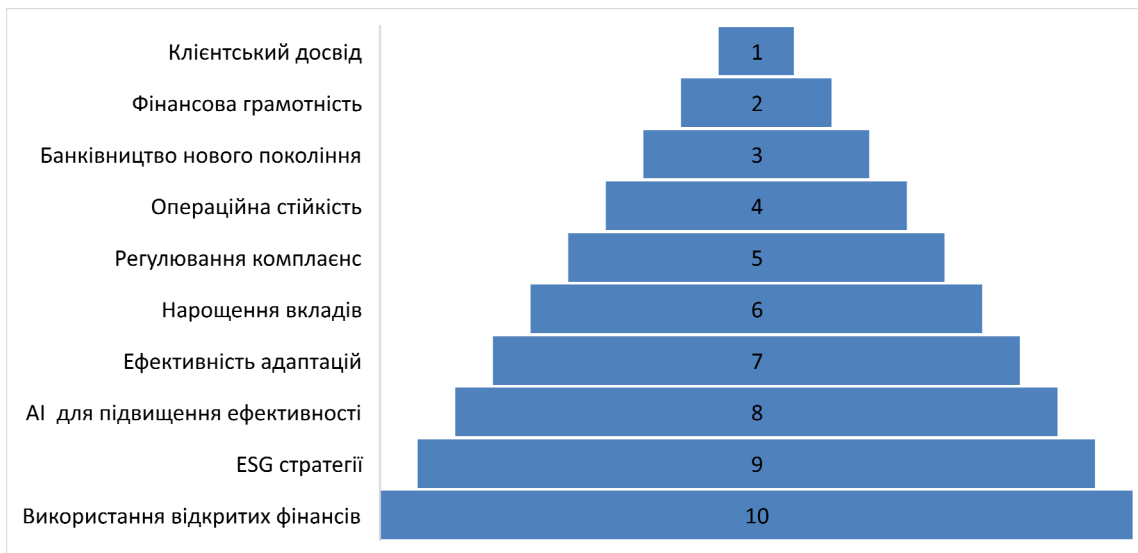

Рис. 2. Топ-10 трендів у світовому банківському секторі в 2025 році

Джерело: сформовано автором на основі даних [12]

ського досвіду, підвищення операційної ефективності, розроблення інструментів банкінгу нового покоління та розширення клієнтської фінансової грамотності. Проте сам факт, що ESG вже стало частиною глобальних банківських трендів та невід'ємним елементом стратегічного мислення фінансових установ, вказує на надзвичайну важливість і потужність ESG-процесів у світі. А отже ESG стало безповоротним та домінантним світоглядом для сучасного банківського сектору.

Прикладом останніх ініціатив світових банків може слугувати американський банк Wells Fargo, який встановив цілі скорочення викидів до нуля до 2050 року, а також запустив 10-річну програму банківської інклюзії для підтримки громад із недостатнім банківським забезпеченням і до 2030 року планує виділити \$500 млрд. на стале фінансування та розширити програми, орієнтовані на громади. Варті уваги також і зусилля Climate First Bank, який фінансує некомерційні організації, щоб допомогти незастрахованим жителям Флориди отримати доступ до охорони здоров'я. Інший банк – JPMorgan Chase інвестував \$2,5 трильйона в ініціативи, пов'язані зі сталим розвитком і кліматом з 2021 по 2030 рік, включаючи проекти з відновлюваних джерел енергії та енергоефективності. Bank of America, в свою чергу, досяг вуглецевої нейтральності у 2019 році та зобов'язався виділити \$1,5 трильйона до 2030 року на стале фінансування, а також впроваджує надійне управління ESG і надає стейкхолдерам детальну інформацію про свою ESG діяльність. Французький BNP

Paribas рішуче виступає за фінансування відновлюваної енергетики, відмову від вугільної енергетики до 2040 року в усьому світі, випускає «зелені облигації» та стабільні інвестиційні продукти. Британський HSBC пообіцяв надати \$1 трильйон сталого фінансування до 2030 року і поставив собі за ціль досягнути нульового чистого викиду вуглецю до 2050 року [17].

У 2024 році Європейський наглядовий орган (EBA) розпочав низку інструктивного консультування банків щодо ESG-ризиків.

Таким чином, вимоги до європейського банківського ринку будуть включати [9]:

- регулярне оцінювання значимості ESG-ризиків;
- забезпечення оцінювання ESG-ризиків на основі різних методик;
- інтеграцію ESG-ризиків у регулярні системи управління ризиками та оцінювання впливу ESG на такі ризики, як кредитний, операційний, репутаційний, ризик ліквідності тощо.

При цьому введені вимоги щодо ESG повністю відповідають попередньо розробленій дорожній карті щодо сталого фінансування у банківстві (рис.3).

Отже, робота з ESG-ризиками у банківській сфері є останнім восьмим заключним кроком у дорожній карті сталого фінансування, що буде впроваджуватися для європейських банків.

Цікавим є рейтинг лідерів світового банківського ринку за методикою від Sustainability щодо інтегрального оцінювання

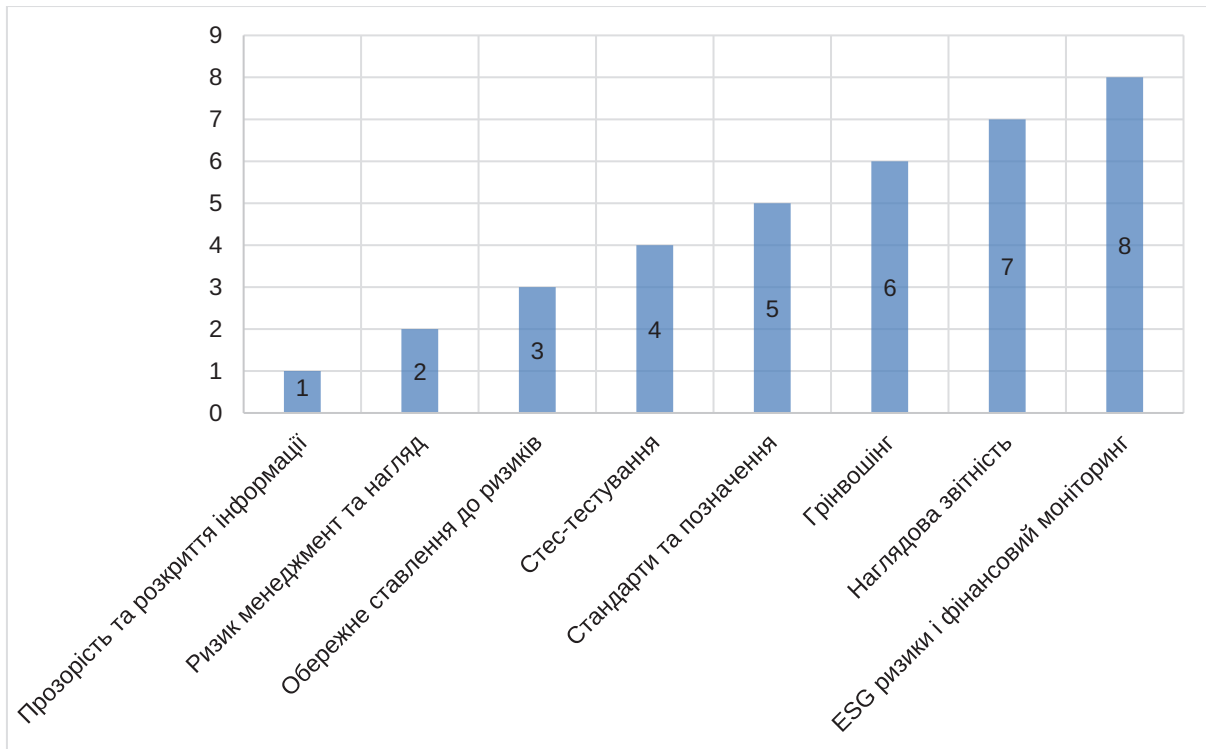

Рис. 3. Дорожня карта ЕВА для сталого фінансування у банківській сфері

Джерело: сформовано автором на основі даних [9]

ESG-активності у 2024 році (рис. 4). У даний рейтинг були включені банки з найбільшою світовою ринковою капіталізацією.

По-перше, з п'ятнадцяти найкапіталізованіших світових банків з високими балами по ESG-активностях присутні аж п'ять китайських банків, що свідчить як про високу капіталізацію китайських банківських установ, так і про досить високі показники по ESG. По-друге, у даному рейтингу зовсім відсутні європейські банки, очевидно через нижчу у порівнянні з іншими світовими банками капіталізацію, але присутній один британський банк, а саме HSBC. Досить сильна позиція за ESG-показниками відзначається у американських банків, їх є також п'ять в рейтинговому списку. Що є найбільш несподіваним – це трійка лідерів. Тут бачимо один австралійський та два канадські банки, що підтверджує сильні позиції банківських ринків цих країн у сфері ESG. При цьому відрив австралійського Commonwealth Bank of Australia від другого місця є значним і складає 14 балів. Зважаючи, що розрив між подальшими позиціями в рейтингу не перевищує 5 балів, то це суттєва різниця.

У запровадженні ESG-стандартів у фінансовий ринок країни велику роль відіграють центральні банки, які виступають регулято-

рами та мотиваторами для імплементації та стандартизації зелених та соціальних ініціатив у країні.

Система показників зеленого центрального банку, розроблена компанією Positive Money, оцінює та ранжує повний спектр екологічних політик та ініціатив, прийнятих центральними банками країн G20 (рис. 5). Аналіз ґрунтується на огляді літератури, експертних консультаціях і двосторонній взаємодії з керівниками центральних банків і наглядовими органами [14].

З рейтингу нами була виключена росія, яка мала б займати 14 місце, але країна-терорист не повинна першочергово братися до уваги при проведенні будь яких інтегрованих оцінювань.

Отже, перша трійка за кількістю ініціатив ESG від центральних банків – це країни Європейського Союзу, які вже довгий час показують стійке домінування у ESG-активностях і не лише в банківському секторі. В п'ятірці лідерів знову опиняється Китай, що свідчить про високу зацікавленість та вмотивованість банківської системи країни щодо впровадження ESG-світогляду. Те що дивує – це останнє місце, яке займає США. Позиція США щодо ESG вже певний час є досить пасивною та ще раз підтверджує небажання країни у

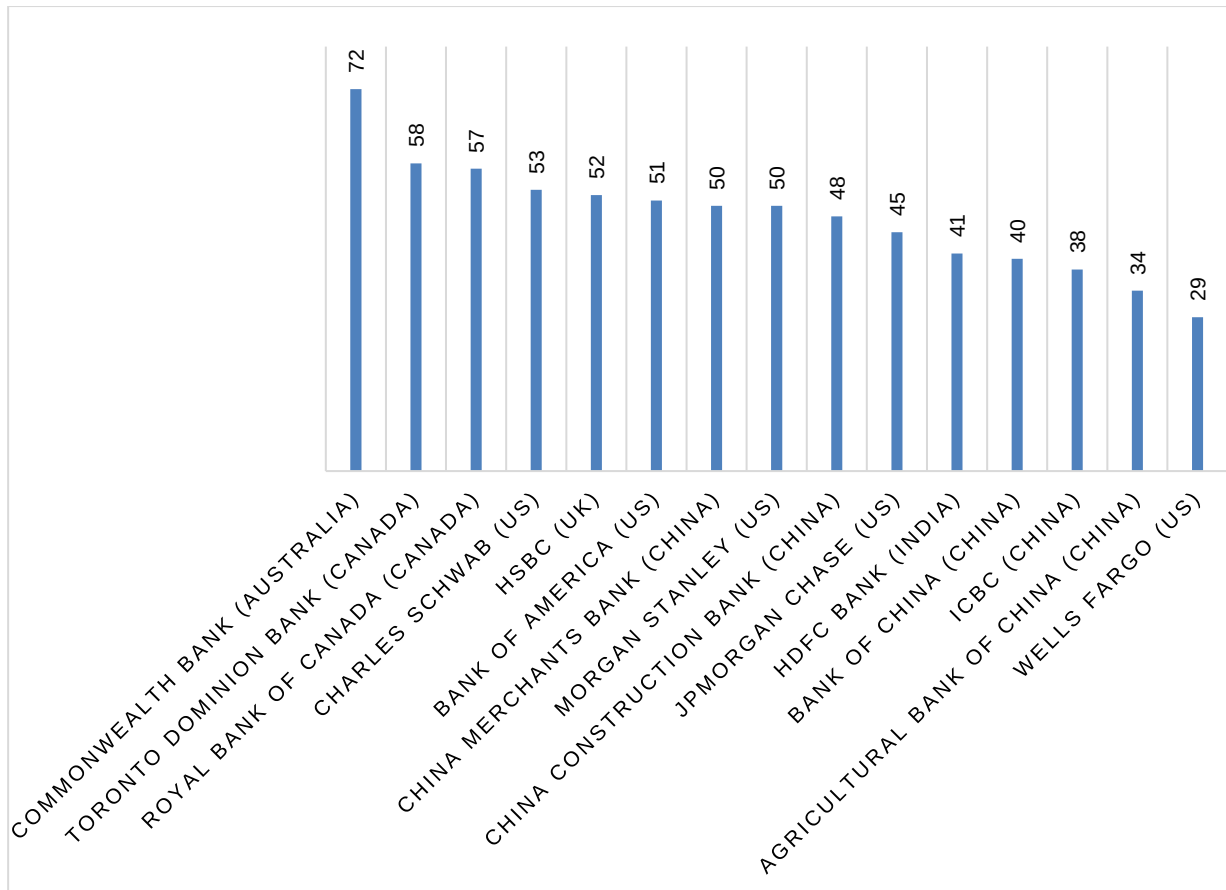

Рис. 4. Топ-15 найбільш капіталізованих світових банків за рейтингом по ESG у 2024 році
 Джерело: сформовано автором на основі даних [13]

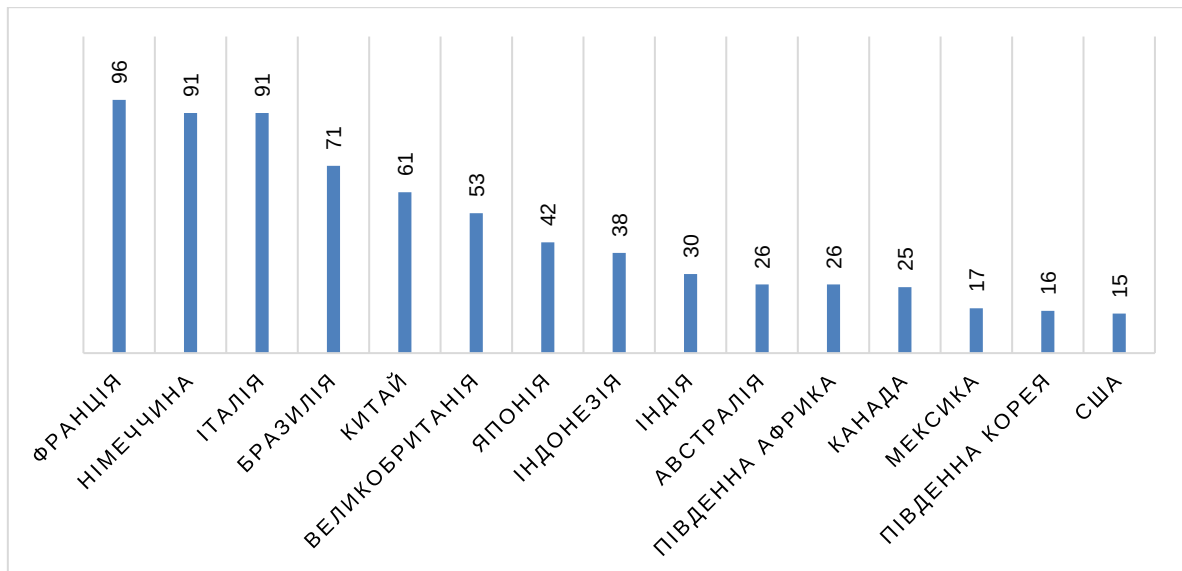

Рис. 5. Топ-15 країн за рейтингом «зелених ініціатив» центральних банків у 2024 році
 Джерело: сформовано автором на основі даних [14]

повній мірі переймати ESG-цінності, особливо щодо екологічних проектів.

Згідно з дослідженням компанії Deloitte в 2024 році, фінансовий сектор входить також в п'ятірку галузей за активністю в напрямку впровадження ESG-звітності (рис. 6). Це ознака глибокого усвідомлення та готовності світового фінансового сектору до роботи в умовах прозорості, відкритості та відповідальності як перед своїми клієнтами, так і перед суспільством в цілому.

Хоча, ті самі фінансові інституції признаються, що рішення про впровадження ESG-звітності, приймаються великою мірою під тиском зовнішніх факторів (рис. 7).

Таким чином, найменше учасники фінансового ринку відчувають тиск уряду (15% опитаних) на прийняття рішення про запровадження ESG-звітності. А найбільше, на думку, учасників фінансового ринку здійснюють вплив самі ради директорів компанії (53% опитаних) і ESG рейтингові агенції (53% опитаних) і ESG рейтингові агенції

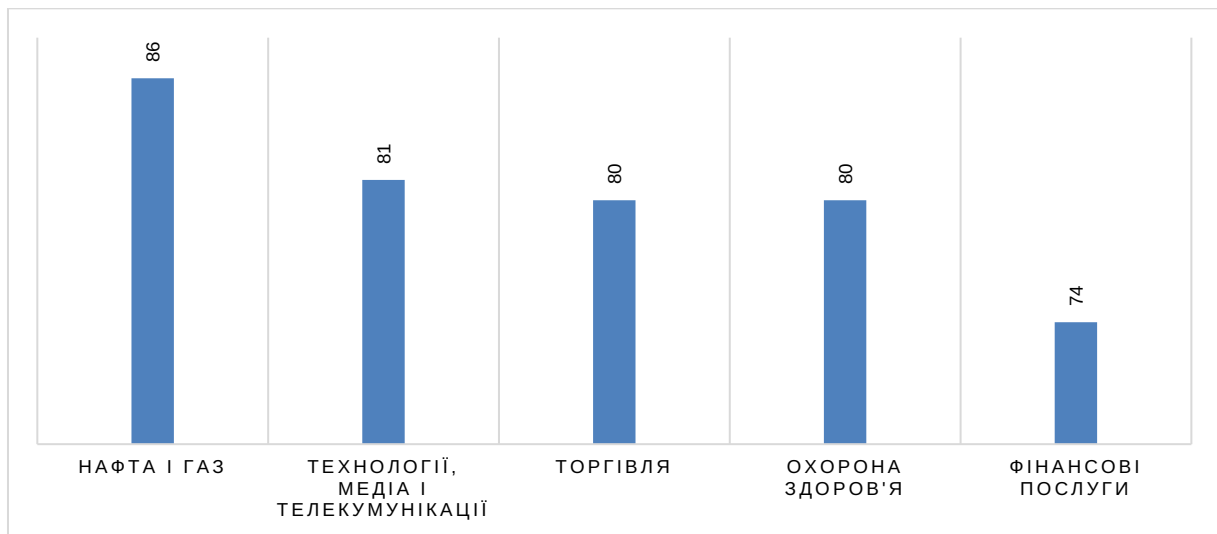

Рис. 6. Топ-5 галузей за готовністю впровадження стандартів ESG-звітності станом на 2024 рік (%)

Джерело: сформовано автором на основі даних [15]

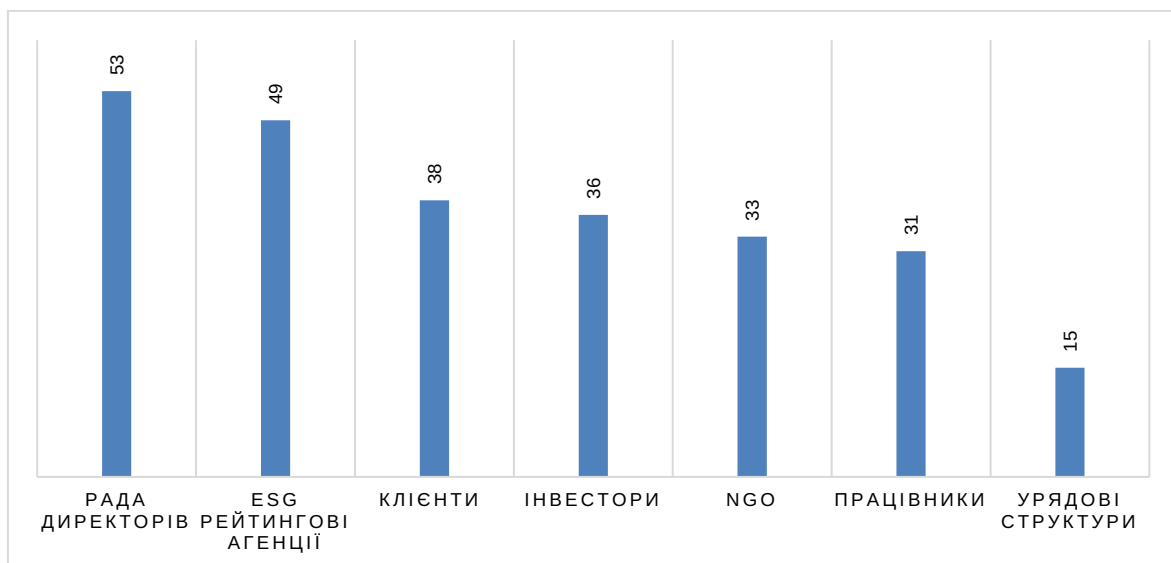

Рис. 7. Відсотковий вплив стейкхолдерів на впровадження учасниками фінансового ринку стандартів ESG-звітності (%)

Джерело: сформовано автором на основі даних [15]

(49% опитаних). З одного боку, можемо звернути увагу на все ж таки досить низьку активність національних урядів у ESG-процесах, але значне самоусвідомлення самих компаній та позитивну роботу ESG рейтингових агенцій у напрямку популяризації та «жорсткої» мотивації компаній у напрямку прийняття ESG-стандартів.

Дослідження компанії Deloitte також засвідчує, що запровадження ESG-звітності здатне принести конкретні і значні переваги для компаній, які їх імплементують (рис. 8).

Отже, найбільш позитивний ефект компанії отримують у зростанні репутації бренду (20%), оскільки відповідність ESG-стандартам у сучасному світі свідчить про відкритість та відповідальність бізнесу. Позитивним є також зростання ефективності діяльності, в першу чергу рентабельності (17%). Тобто самі компанії, що переходять на ESG-стратегії, виграють на ринку у довгостроковій перспективі від цих кроків.

Таким чином, банки розглядають ESG вже не як обов'язок, а більше як фактор конкурентної переваги. Основними напрямками ESG-діяльності для банків на сьогоднішній день є [16]:

1. Екологічне фінансування – випуск «зелених облігацій», кредитів, пов'язаних із критеріями сталого розвитку та ESG-інвестиційних продуктів, що сприяють фінансуванню різних екологічних ініціатив.

2. Фінансові продукти, орієнтовані на ESG – створення персоналізованих фінансових рішень, що відповідають принципам сталого розвитку для клієнтів, наприклад ESG-інвестиційні фонди або екологічні кредитні картки.

3. Зобов'язання щодо Net-Zero – участь у програмах, що допомагають банкам адаптувати свої кредитні та інвестиційні портфелі відповідно до цілей щодо нульових викидів.

Висновки. ESG змінює інвестиційні рішення та стратегії управління ризиками у фінансовому секторі на світовому рівні. Діловий світ усе більше орієнтується на сталий розвиток, і стає зрозуміло, що його покращення – це не лише питання етичного вибору, а й стратегічна необхідність. Інвестиції у сталий розвиток сприяють зміцненню лояльності клієнтів, відкривають нові можливості для отримання доходу та забезпечують довгострокове зростання компаній.

Для українських банків впровадження ESG-принципів є необхідною стратегією для сталого розвитку та інтеграції у світовий фінансовий простір. Першочерговим завданням є розвиток "зеленого" фінансування, зокрема кредитування енергоефективних проєктів, випуск ESG-облігацій і підтримка сталого бізнесу. Також важливо підвищувати прозорість, забезпечуючи регулярну ESG-звітність, що сприятиме довірі клієнтів і партнерів. Впровадження екологічних і соціальних критеріїв у

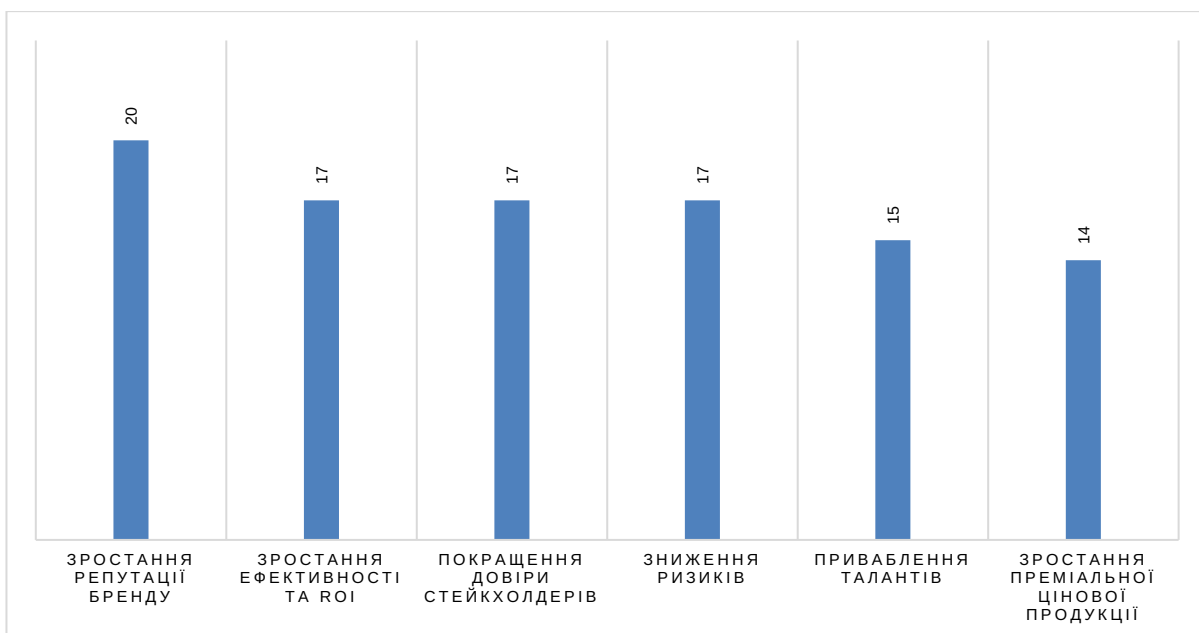

Рис. 8. Вигоди від впровадження ESG-звітності (%)

Джерело: сформовано автором на основі даних [15]

процес ухвалення фінансових рішень дозволить знизити ризики та сформувати відповідальний портфель інвестицій. Банки мають стимулювати інклюзивне фінансування, забезпечуючи доступ до банківських послуг для малого бізнесу та соціально значущих ініціатив. Важливо також зміцнювати корпора-

тивну культуру ESG, посилюючи етичні стандарти та антикорупційні механізми.

Таким чином, інтеграція ESG у банківську діяльність підвищить їх конкурентоспроможність, допоможе залучити нові фінансові можливості та сприятиме відбудові економіки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бортніков Г., Любич О. Управління ESG-ризиками в українських банках. *Financial and credit activities: problems of theory and practice*. 2022. № 6(47). С. 19–33.
2. Вовченко О. С. ESG-стратегія як основа управління ризиками сталого розвитку в банках. *Економіка та суспільство*. 2023. № 50. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2458/2377> (дата звернення 05.03.2025 р.).
3. Дзюблюк О., Луців Б., Луців П., Чайковський Є., Чайковський Я. Роль зеленого банкінгу в забезпеченні цілей сталого економічного розвитку. *Financial and credit activities: problems of theory and practice*. 2024. № 1(54). С. 23–36.
4. Кирилук Р. Р., Мороз Н. В. Інтеграція ESG-принципів у діяльність банківських установ. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. № 1(41). С. 622–628.
5. Омеленчук В., Шульга Н. ESG-ризики банків. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2024. № 2. С. 101–119.
6. Підсумки ESG & Compliance forum-2024: стратегії управління ESG-ризиками та дотримання стандартів комплаєнс. *LIGA ZAKON*. 2024. URL: https://biz.ligazakon.net/news/230786_pdsumki-esg--compliance-forum-2024-strateg-upravlinnya-esg-rizikami-ta-dotrimannya-standartv-komplans (дата звернення 05.03.2025 р.).
7. Як впровадження концепцій ESG у банківському секторі сприятиме сталому розвитку та економічному відновленню України. *Економічна правда*. 2024. URL: <https://pravda.com.ua/publications/2024/11/01/721263/> (дата звернення 05.03.2025 р.).
8. Політика з розвитку сталого фінансування. *Офіційний сайт Національного Банку України*. 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/politika-natsionalnogo-banku-ukrayini-schodo-rozvitku-stalogo-finansuvannya-na-period-do-2025-roku> (дата звернення 05.03.2025 р.).
9. Управління ESG ризиками в банках: особливості регулювання в Україні та Європі. *Fintech Insider*. 2024. URL: <https://fintechinsider.com.ua/upravlinnya-esg-ryzykamy-v-bankah-osoblyvosti-regulyuvannya-v-ukrayini-ta-yevropi/> (дата звернення 05.03.2025 р.).
10. Singh R. What is ESG in banking. *Finextra*. 2024. URL: <https://www.finextra.com/blogposting/25389/what-is-esg-in-banking> (дата звернення 05.03.2025 р.).
11. Hightower S. S. Transforming finance: how ESG is redefining bank's business strategies. *Insights*. 2024. URL: <https://insights.samsung.com/2024/07/29/transforming-finance-how-esg-is-redefining-banks-business-strategies/> (дата звернення 05.03.2025 р.).
12. Top trends 2025 retail banking. *Capgemini Research Institute*. 2025. URL: https://www.capgemini.com/wp-content/uploads/2025/01/Capgemini_Top-Trends-2025_Retail-Banking.pdf (дата звернення 05.03.2025 р.).
13. Comparison of the environmental, social and governance (ESG) scores of the 15 largest banks by market capitalization worldwide in 2024, by ESG score provider. *Statista*. 2024. URL: <https://www.statista.com/statistics/1272380/comparison-esg-scores-largest-banks-worldwide/> (дата звернення 05.03.2025 р.).
14. The green Central Banking scorecard. *Green Central Banking*. 2024. URL: <https://greencentralbanking.com/scorecard/> (дата звернення 05.03.2025 р.).
15. 2024 sustainability action report. *Deloitte official website*. 2024. URL: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/us/Documents/audit/2024-sustainability-action-report.pdf> (дата звернення 05.03.2025 р.).
16. ESG in banking and financial services. *Capgemini*. 2024. URL: <https://www.capgemini.com/insights/research-library/equipping-financial-services-for-the-esg-era/> (дата звернення 05.03.2025 р.).

REFERENCES:

1. Bortnikov, G., & Lyubich, O. (2022). Upravlinia ESG ryzykamy v ukrainskyh bankah [ESG risk management in Ukrainian banks]. *Financial and credit activities: problems of theory and practice*. 6(47). 19–33. [in Ukrainian].

2. Vovchenko, O. S. (2023). ESG stratehiya yak osnova upravlinia ryzykamy staloho rozvytku v bankah [ESG strategy as the basis for managing sustainable development risks in banks]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and society*. 50. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2458/2377> (accessed March 5, 2025) [in Ukrainian].
3. Dzyublyuk, O., Lucsiv, B., Lucsiv, P., Chaikovskiy, E., & Chaikovskiy, Ya. (2024). Rol zelenoho bankinhu v zabezpechenni cilej staloho ekonomichnoho rozvytku [The role of green banking in ensuring the goals of sustainable economic development]. *Financial and credit activities: problems of theory and practice*. 1(54). 23–36. [in Ukrainian].
4. Kyrylyuk, R. R., & Moroz, N. V. (2025). Intehraciya ESG pryncypiv u diyalnist bankivskyyh ustanov [Integration of ESG principles into the activities of banking institutions]. *Naukovi innovacii ta peredovi tehnologii – Scientific innovations and advanced technologies*. 1(41). 622–628. [in Ukrainian].
5. Omelenchuk, V., & Shulga, N. (2024). ESG ryzyky bankiv [ESG risks of banks]. *Zovnishnia torhivlia: ekonomika, financy, pravo – Foreign trade: economics, finance, law*. 2. 101–119. [in Ukrainian].
6. Results of ESG & compliance forum-2024: strategies for managing ESG risks and adhering to compliance standards. 2024. *LIGA ZAKON*. Available at: https://biz.ligazakon.net/news/230786_pdsunki-esg-compliance-forum-2024-strateg-upravlnnya-esg-rizykami-ta-dotrimannya-standartv-komplans (accessed March 5, 2025). [in Ukrainian].
7. How the implementation of ESG concepts in the banking sector will contribute to the sustainable development and economic recovery of Ukraine. 2024. *Ekonomichna pravda – Economic Truth*. Available at: <https://pravda.com.ua/publications/2024/11/01/721263/> (accessed March 5, 2025). [in Ukrainian].
8. Policy on the development of sustainable financing. 2024. *Official website of the National Bank of Ukraine*. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/politika-natsionalnogo-banku-ukrayini-schodo-rozvitku-stalogo-finansuvannya-na-period-do-2025-roku> (accessed March 5, 2025). [in Ukrainian].
9. ESG Risk Management in Banks: Features of Regulation in Ukraine and Europe. 2024. *Fintech Insider*. Available at: <https://fintechinsider.com.ua/upravlnnya-esg-ryzykamy-v-bankah-osoblyvosti>. (accessed March 5, 2025). [in Ukrainian].
10. Singh, R. (2024). What is ESG in banking. *Finextra*. Available at: <https://www.finextra.com/blogposting/25389/what-is-esg-in-banking> (accessed March 5, 2025). [in English].
11. Hightower, S. S. (2024). Transforming finance: how ESG is redefining bank's business strategies. *Insights*. Available at: <https://insights.samsung.com/2024/07/29/transforming-finance-how-esg-is-redefining-banks-business-strategies/> (accessed March 5, 2025). [in English].
12. Top trends 2025 retail banking. 2025. *Capgemini Research Institute*. Available at: https://www.capgemini.com/wp-content/uploads/2025/01/Capgemini_Top-Trends-2025_Retail-Banking.pdf (accessed March 5, 2025). [in English].
13. Comparison of the environmental, social and governance (ESG) scores of the 15 largest banks by market capitalization worldwide in 2024, by ESG score provider. 2024. *Statista*. Available at: <https://www.statista.com/statistics/1272380/comparison-esg-scores-largest-banks-worldwide/> (accessed March 5, 2025). [in English].
14. The green Central Banking scorecard. 2024. *Green Central Banking*. Available at: <https://greencentralbanking.com/scorecard/> (accessed March 5, 2025). [in English].
15. 2024 sustainability action report. 2024. *Deloitte official website*. Available at: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/us/Documents/audit/2024-sustainability-action-report.pdf> (accessed March 5, 2025). [in English].
16. ESG in banking and financial services. 2024. *Capgemini*. Available at: <https://www.capgemini.com/insights/research-library/equipping-financial-services-for-the-esg-era/> (accessed March 5, 2025). [in English].